

АРБАН ХОЁР ЖЭЛЭЙ АМИТАД ТУХАЙ ТААБАРИНУУД

ХУЛГАНА ЖЭЛ

Содоо байба,
Содоогой саагуур ядаа байба.
Ядаагай саагуур
Ябаган хулгайшан ябана.
(*Стой саанахи хулгана*)

Сандиг Дибшэн налжарнаа
Сагаан дун бэдэржэ ябатараа,
Саял Самада баригдашаба.
(*Хулганын тибхэ бэдэрхэ*)

Бүд дэгэлтэй,
Бүхэ дороо ноёотой,
Булан доогуур бултас гээ,
Буруу хараад мэшэд гээ.
(*Хулгана*)

Даарахаб гэжэ дахатай,
Хазахаб гэжэ шүдэтэй.
(*Хулгана*)

Дээрэ дэндин баян,
Доро дондин баян.
(*Одо мүшэд, хулгана*)

Хээрые гэтэһэн шүдхэр,
Хэмгүй аюултай шүдхэр.
(Хулгана)

ҮХЭР ЖЭЛ

www.nomoihan.com

Мушхуу ташхуу бээтэй,
Муна зандан тархитай.
(Үхэр)

Дайн ерэхэ гэжэ жадатай,
Алтан жэрьехэ дабхасатай.
(Үхэр)

Дүрбэн хүн ябаад,
Хоёрын дахатай,
Хоёрын дахагүй.
(Үхэрэй шэхэн, эбэр)

Даржаа ламын сонхо зуу найман нюдэтэй.
(Үхэрэй хархинсаг)

Урдаа нэрээтэй,
Дундаа хүнэгтэй,
Хойноо ташууртай.
(Үнеэн)

БАР ЖЭЛ

Хадада табиһан арасхай,
Хахад хүни гэтэһэн арасхай.
(Миисгэй)

Ямар арьяатанай һүүлэй үзүүртэ хюмһан бииб?
(Барас)

ТУУЛАЙ ЖЭЛ

www.nomoihan.com

Саһан шэнги сагаан,
Саарһан шэнги нимгэн,
Шэбэлтын шэхэн дэрхэгэр,
Нүгэлтын нюдэн бэлтэгэр.
(Шандаган)

Одорбиин урда хүл богони,
Готирбиин хойто хүл уга.
(Шандаган)

Таалай, таалай тангагшан,
Таалай мяхан хангигшан,
Хоёр шэхэн хэртэгшэн,
Хамар, аман долоошон.
(Шандаган)

ЛУУ ЖЭЛ

Агаар тэнгэридэ нютагтай,
Аянгын үүлэн хүлэгтэй,
Арбан найман үбдистэй.
(Луу)

МОГОЙ ЖЭЛ

Эрээн торгон дэгэлээ
Эсэбэригүй үмдэнхэйб.
(Могой)

Энэ бага бээмни эжы, баабайдаа
Үргүүлээ, тэжээлгээгүй юм даа.
(Могой)

Ум маани бадмуухан унаа,
Умаахуу һундалдаа,
Дабаань дахаа,
Нимань хүтэлөө.
(Могой)

МОРИН ЖЭЛ

Гүйгөө, гүйгөө гүрсөө найхан,
Гүйдэл дундаа торсоо найхан,
Торгон залаагай зангяа найхан.
(Гүйгөөшээ морин)

Мүнөө гараа болобол,
Монголой хаанда хүрэхэ бэлэйб.
Харайха, гүйхэ гэхэдэм,
Хара шүдхэр баряа.
(Шүдэртэй морин)

www.nomoihan.com

ХОНИН ЖЭЛ

Хээрэ талаар бээлэй бэлшэбэ.
(Хонин)

Монсогор, монсогор хаанаһаа ерэбэш?
Толгойш яагаа тобогор юм?
(Хониной хоргоохон)

Лама бэшэ аад, жаншатай,
Тэмээн бэшэ аад, бүхэнтэй,
Амитан бэшэ аад, шуһатай.
(Хониной хототой шуһан)

www.nomoihan.com

БИШЭН ЖЭЛ

Хүрин улаан зүһэтэй,
Хүн шэнги аашатай,
Хүбшэ ойгоор байратай.
(Бишэн)

ТАХЯА ЖЭЛ

Тээ тэндэ тээгэлжэн,
Тэрэнэй газраа ногоон олон.
Хаанай газраа хатарша,
Хамар дээрээ тугтай.
(Тахья)

Тээг, тээг бээтэй,
Тэхэ зари гуталтай,
Алаг булаг бахимтай,
Алтан ехэ мундаргатай.
(Эрэ тахья)

Малгай дээрээ мяхан залаатай,
Нүеы дундаа үргэнэ хадхуртай.
(Тахья)

Мөөдэйн дүрбэн,
Маадайн хоёр,
Тёогой зургаан,
Шиисагалдайн ниисагалдайда
Шэмхэшье үгы. Тэдэ хэд, юуд бэ?
(Үнээнэй, хониной, гахайн хүхэнүүд, тахья)

Газаа гаража, гани галзуу болоод,
Гэртэ орожо, шорой худхашаба.
(Нохой)

Алтан эзы
Аладаа алтаяа хабшуулаа.
(Нохой)

ГАХАЙ ЖЭЛ

Гээгээ бэшэ аад, бэдэрдэг,
Үбдөө бэшэ аад, гэншэдэг.
(Гахай)

Абада гарахагүй аад лэ,
Алтан эшэтэй минаатай.
Тайлгада гарахагүй аад лэ,
Арбан улаан тагшатай.
(Гахайн арбан хүхэн, һүүл)